

Cette étude très soignée et méticuleuse de deux moniales de l'abbaye d'Eiblingen remet en question l'activité du scriptorium du Rupertsberg. La Sainte y jouissait d'une haute vénération ; l'activité de ce Scriptorium est analysée ici avec tout le soin que cet examen mérite. Tout cependant ne nous semble pas rendu clair à souhait. La question reste posée: les « scriptores » du Rupertsberg ont-ils toujours reproduit uniquement et totalement les idées de Sainte Hildegarde ? Cette question dont l'importance ne peut être niée, reste un peu trop dans l'ombre. Quoi qu'il en soit de cette question — non unum possumus omnes — les moniales d'Eiblingen ont apporté, grâce à cette étude, une documentation et un approfondissement sérieux et positif à la « Hildegardforschung ».

Plusieurs abbés Prémontrés furent parmi les destinataires des lettres de Hildegarde — leur identité n'est pas suffisamment éclairée jusqu'ici — ; la « Hildegardforschung » présente donc un aspect non négligeable pour l'étude de la vie spirituelle de nos confrères du douzième siècle.

Ajoutons, avant de finir, que cette étude — Heft 6 des Beihefte zum Archiv für Kulturgeschichte, sous la direction des Professeurs H. Grundmann et Fr. Wagner — si bien conçue et écrite, fut éditée par le Böhlau-Verlag, d'une façon qui ne mérite que des éloges. Plusieurs spécimens d'anciens manuscrits de « Hildegardiana » sont donnés en reproduction.

J. B. VALVEKENS, O. Praem.

Getuigenis. Uitg.: Romen en Zonen, Roermond-Maaseik. Pr.: 175 fr.

Getuigenis is een tijdschrift dat in 1959 zijn derde jaargang uitgaf, en nog enigszins naar zijn bepaalde doelstelling op zoek is. Na de twee eerste jaargangen, werd er een nieuwe baan ingeslagen. Men beoogt nu een tijdschrift voor: Bijbels-Liturgische Vroomheid. Rechtuit gezegd, ik had bij de eerste aflevering graag gezien wat daarmee precies bedoeld wordt. In afl. I wordt gezegd dat het authentiek kerkelijke vroomheidstype, zoals dit spreekt uit bijbel en liturgie, in onze dagen nieuw is ontdekt. Graag had ik daar wat meer over vernomen. Want hier ook geldt, me dunkt, wat Z. H. Pius XII zegde tot de deelnemers aan het intern. Maria-Congres te Rome, in 1954. Toen zei de Paus, o. a.: « Vehementer a veritate deerrat, qui ex Sacris Scripturis tantummodo, Beatissimae Virginis dignitatem ac sublimitatem plene definire recteque explicare posse censet, vel qui easdem Sacras Litteras apte explicari posse arbitratur « Traditionis » catholicae et Magisterii sacri non satis habita ratione » (*Acta Ap. Sedis*, XLVI, 1954, 678).

De eerste jaargang, volgens de « nieuwe richting » van *Getuigenis*, is verschenen. In elke aflevering wordt, in hoofdzaak, een of ander thema dat in dit bepaald tijdstip vn het liturgisch jaar op de voorgrond komt, veelzijdig belicht door verschillende personen. Het hoeft gezegd: Merkwaardige uiteenzettingen verschenen dit jaar

1959. Exegeten met naam verleenden hun medewerking. En stelden de rijke voorraad van hun grote kennis ter beschikking van de lezers van dit tijdschrift. De uiteenzettingen zijn meestal nogal technisch gehouden en veronderstellen veelal diepe kennis van de H. Schrift om verteerd en ten volle gesmaakt te worden. Men veronderstelt door de lezers heel wat meer gekend dan wat de redacteurs van het verdienstelijk maandblad « H. Land » plegen te doen.

Er moet hier nog een andere beschouwing worden aan toegevoegd. Men beoogt bijbels-liturgische vorming te geven. Zeer goed. Edoch: we weten dat veel zinrijke teksten van Schrift en Overlevering niet in onze liturgische teksten verschijnen. Zullen ze dan hier niet worden behandeld? Wat meer is: de teksten van de H. Schrift worden in onze liturgische teksten niet steeds gebruikt naar hun letterlijke zin, noch volgens hun strikt-wetenschappelijke waarde. Ik beken dat ik over deze zeer gewichtige aspecten van de vorming der zielen uit en volgens Bijbel en Liturgie gaarne iets zou hebben vernomen.

De inhoud van deze jaargang overlopen zou ons te ver brengen. We herhalen gaarne wat we hoger zegden: Zeer zinrijke uiteenzettingen zijn hierin verschenen.

Nog bij één artikel blijven we staan. Bij wat Dom Goetghebeur schrijft over het Kindsheidsevangelie bij Lucas (bl. 298-306). Schrijver is van mening dat wat niet weinigen op onze dagen zeggen of schrijven aanstonds moet ge vulgariseerd worden: namelijk dat O. L. Vrouw bij de boodschap van de Engel niet dacht aan voornemen van maagdelijkheid. Er bestaat toch zo wat een overlevering over de Maagd der Maagden, die om enkele « moeilijkheden », niet aanstonds in prediking of overweging moet worden uitgeschakeld. In *Sacris Erudiri*, X, 1958, gaf J. LECLERCQ, O. S. B., een kort commentaar uit op het Hooglied, uit de twaalfde eeuw. Daar lees ik (l. c., p. 350 s.): « Una, quia nullam in virginitate talem, nec in fecunditate equalem ». Moeten we dan zo gemakkelijk deze traditie laten varen, alsof O. L. Vrouw over voornemen van maagdelijkheid dezelfde meningen zou hebben gekoesterd als de andere vrouwen van haar tijd. Ten andere, is deze mentaliteit van die tijden zo goed gekend? Men zegt: Een voornemen van maagdelijkheid bij een joods meisje uit die tijd is een anachronisme! Dat zou het voor naamste bezwaar zijn tegen de « traditionele » mening. Wanneer ik echter bij S. Mattheus woorden lees van de Heer (Mat. XIV, 12), waarin Christus spreekt over onhuwbaren, die zichzelf onhuwbaar hebben gemaakt, dan blijkt het, me dunkt, wel dat gewilde en voorgenomen maagdelijkheid door de Heer zelf wordt naar voren gebracht als iets dat werkelijk voorkwam, dat allen wel niet vatten, doch slechts « aan wie het gegeven is ». Veronderstellen wat de H. Maagd hieronder mag en moet gerekend worden, lijkt me verantwoord.

J. B. VALVEKENS, O. Praem.